

A múzeum küldetése múltban és jelenben

A körülöttünk lévő, valamilyen szempontból értékesnek tartott tárgyak gyűjtése az emberiség őstörténetére vezethető vissza. Az első „gyűjteményeknek” talán a halottal eltemetett kincsházak tekinthetők, majd az első ókori gyűjtemények a templomi kincsekből alakultak ki. A nagy ókori gyűjtemények az uralkodók környezetében az akkor ismert világ irodalmi, művészeti alkotásait tartalmazták: a hódításokból származókat, és a saját tudósok, művészek által létrehozottakat egyesítve.

A középkori gyűjtemények létrehozásában nagy szerepük volt az egyházi intézményeknek, kolostoroknak is. Ezek a felhalmozott értékek azonban csak a legszűkebb kör számára voltak elérhetőek. A már mai értelemmel is bíró, bár még mindig inkább a gyűjtőszeszvedély által vezérelt, uralkodói, főúri, egyházi gyűjtemények a reneszánsz múltkeresése során alakulnak ki. Ekkor kezdik gyűjteni mindazokat a tárgyakat, amelyek az ókori görög-római világgal teremtenek összeköttetést, és kiszélesítik azt a kört, amelyek ezekbe betekintést nyerhetnek. A gyűjteményeket feldogozzák, katalogizálják, leltározzák. Élén járt ezen a téren a Mátyás által 1470-ben építtetett palotában létrehozott könyvtár (Musarum sacellum) és tárház (kincstár), valamint a fegyvertár. Utána a hazai műgyűjtés a 18. században emelkedett újra európai szintűvé.



Kaposvár, Rippl-Rónai tér a múzeum egykori épületével, amely 1984-től a Somogy Megyei Levéltárnak ad otthont

Az európai múzeualapítás a 19. század első évtizedeiben vett óriási lendületet, a királyi, illetve a polgári környezetben létrehozott gyűjtemények alapjain. Magyarországon az első nemzeti gyűjteményünk kialakulásához vezető gyűjtések a 19. század végétől indultak meg.

Kezdetben szinte csak a „kincsek” számító, és kuriózumnak tekintett képzőművészeti-, irodalmi-, ötvös-, és természettudományi vonatkozású tárgyakat gyűjtötték, főleg esztétikai értékeik alapján. Kisebb mértékben voltak tekintettel azok történeti összefüggéseire. A tárgyak történeti környezetbe való elhelyezése, a történelem egyes eseményeinek megmagyarázása, alátámasztása a múzeumi műtárgyakon keresztül, csak fokozatosan alakult ki. Nagyon jól nyomon követhető ez a szemléletváltás a régészeti ásatásokon előkerült leletek feldolgozása során, ahol eleinte csak mintakincsük, használati funkciójuk alapján osztályozták és őrizték a tárgyakat, függetlenül attól, hogy milyen környezetben, milyen együttesben kerültek elő. Így például használati módjuk alapján szétválasztották a sírokban megfigyelhető viselet egyes darabjait, pl. külön gyűjtötték a csatokat, az övet, vagy a ruhát díszítő egyéb elemeket, és ezeket egymástól függetlenül, külön-külön elemezték. Később vált fontossá ezek egységes kezelése, az úgynevezett leletegyüttesek egyben tartása, az együtt előforduló elemekből viseleti rekonstrukciók készítése, az ásatásokon készített temetőterképek alapján pedig időrendi, társadalmi következtetések levonása.



A múzeum emblémái a kezdetektől napjainkig, és a jubileumi logo

100 ÉVES A MÚZEUM



Az egykori Vármegyeháza épületében 1985-től a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága található, az épületet 2000-ben részlegesen felújították.



A múlt tárgyainak felkutatása fokozatosan kibővült a jelenkor aktuális tárgyainak, főként a technikai fejlődés történetét reprezentáló tárgyakkal a gyűjtésével is.

A múzeumok létrehozásával, különösen a nemzetek saját múltjához kötődő gyűjtemények kialakításával, megjelennek az első szabályzók is, melyek a gyűjtésre, őrzésre, feldolgozásra és a gyűjteményekben felhalmozott tudásanyag közvetítésére is vonatkoznak. Ezek közül is elsőként az őrzés kiemelkedő fontosságát hangsúlyozzák, majd a szabályzóba belefoglalják a társadalom felé történő közvetítés kötelezettségét is.

A „Múzeum közérdekű szellemi vagy anyagi értékek tudományosan rendezett gyűjteménye a nagyközönség tudásának és gyönyörködtetésének a szolgálatában.” Határozza meg a múzeum ma is vállalható fogalmát, egy, a múzeumunk alapítási évéhez (1909) közeli időben kiadott lexikon.

A fent vázolt úton jutott el a hazai muzeológia is a kulturális örökség törvénnyel történő védelméhez.

A jelenleg érvényben lévő „örökségvédelmi törvény” a 2001. évi (az ún. máltai egyezményen alapuló) LXIV. törvény. Ennek meghatározásában:

„A kulturális örökség a nemzet egészének közös szellemi értékeit hordozza, ezért megóvása mindenkinek kötelessége. Tilos a kulturális örökség védett javainak veszélyeztetése, megrongálása, megsemmisítése, meghamisítása, hamisítása. A kulturális örökség elemeit tudományos módszerekkel kell felkutatni, számba venni, értékelni, az utókor számára megőrizni, és hozzáférhetővé tenni. A kulturális örökség védelme közérdek...”

Bár a természeti értékekhez hasonlóan a kulturális javaknak is a „fenntartható használat” elvének követése, azaz a keletkezési helyükön („örök időkiig”) való megtartása lenne a tökéletes őrzési formája, mégis a valós helyzet miatt igen nagy szerepük van a modern múzeumoknak a múlt (és bizonyos esetekben a jelen) emlékeinek megőrzésében, hiszen bennük egy helyen összpontosul a kulturális örökség teljessége. Ez által nagyobb lehetőség van azok tudományos feldolgozásán keresztül a megismerésre, a társadalmi tudatformálásra.

Ebből következik az is, hogy ma már nem elegendő csupán az egyébként veszélybe kerülő örökség-elemek védelme, a múzeumokban őrzött emlékek hagyományos formájú bemutatása, hanem a javak megmentésén és megőrzésén túl az azokban rejlő tudást, egyéb értéket a lehető legközvetlenebb módon kell közvetítenie a múzeumnak a társadalom felé. Méghozzá egyre inkább olyan módon, hogy magát a látogatót is bevonja a „feldolgozásba”, a legfiatalabbaktól az idősebbekig, alkotó tagjává téve őket a kiállításoknak, gyűjteményeknek.

A modern múzeumoknak alkalmazniuk kell azokat a ma már rendelkezésre álló legmodernebb technikai eszközöket is, amelyek lehetővé teszik, hogy a látogató benne érezhesse magát a korabeli környezetben. Fel kell vállalnia olyan tudatformáló, tudásfejlesztő tevékenységeket is, melyek kiegészítik az oktatási rendszer egyéb szegmenseiből szerezhető ismeretanyagot, némely esetben pótolják az ott hiányzó lehetőségeket.

Úgy gondolom, ezen az úton indult el az utóbbi években a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága is, a különböző gyermek- és ifjúsági foglalkozások bevezetésével, „interaktív” kiállítások fogadásával, rendezésével, a technikai eszközök fejlesztésével, a múzeumlátogató és múzeum modern kapcsolatát megteremtő pályázatok kidolgozásával. Ezek közül különösen is kiemelkednek a legfiatalabb korosztály múzeumi foglalkozásai, bízva abban, hogy belőlük lesznek a jövő múzeumlátogatói, s nem utolsó sorban a gyermekeken keresztül szüleik korosztálya is közelebb kerül a számukra korábban kissé talán elvontnak, misztikusnak tűnő múzeumi munkához.

Természetesen mindezt a modern technikát úgy kell használnunk, és minden ismeretközlést úgy kell megvalósítanunk, hogy a múzeumban továbbra is megmaradjon a „nagyközönség gyönyörködtetésének” szolgálata is!

Dr. Költő László
megyei múzeumigazgató

A megyei múzeumi hálózat múzeumi és kiállítóhelyei az elmúlt 100 évben

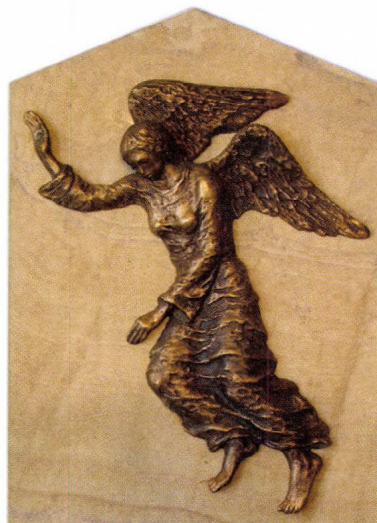


1. **Balatonboglár**, Fischl-ház, Erzsébet u. 12-14.
2. **Balatonlelle**, Kapoli Múzeum és Galéria, Kossuth L. u. 35.
3. **Balatonszárszó**, József Attila Emlékmúzeum, József A. u.7.
4. **Balatonszemes**, Latinovits Zoltán Emlékiállítás, Bajcsy-Zs. u. 52.
5. **Buzsák**, Tájház, Táncsics tér 7.
6. **Barcs**, Dráva Múzeum, Széchenyi u. 45.
7. **Bárdudvarnok**, Goszthonyi Kúria, Bárdibükk 12.
8. **Csurgó**, Városi múzeum, Csokonai u. 24.
9. **Fonyód**, Városi Múzeum, Bartók B. u. 9.
10. **Gölle**, Fekete István Emlékház, Árpád u. 1.
11. **Kaposvár**, Rippl-Rónai Múzeum, Fő u. 10.
- Somogyi Képtár, Fő u.12.
- Vaszary Emlékház, Zárda u. 9.
- Rippl-Rónai Villa, Róma-hegy
- Kaposzentjakabi Bencés Apátság és Romkert, Várdomb
- Latinca Sándor Emlékmúzeum Konrássy u. (ma Sportmúzeum)
12. **Karád**, Tájház, Attila u. 8.
13. **Lakócsa**, Horvát nemzetiségi tájház
14. **Marcali**, Lengyel József Helytörténeti Múzeum, Múzeum köz 5. (korábban Munkásmozgalmi Múzeum)
- Bernáth Galéria, Kossuth u. 25.
15. **Nagyatád**, Városi Múzeum, Hadipark és Haditechnikai Múzeum, Széchenyi tér 2.
16. **Nagybajom**, Sárközy István Helytörténeti Múzeum, Fő u. 4.
17. **Nikla**, Berzsényi Dániel Emlékmúzeum, Berzsényi u. 96.
18. **Segesd**, Árpád-házi Szent Margit Múzeumi Kiállítóhely, Kossuth L. u. 113/b.
19. **Siófok**, Kálmán Imre Emlékház és Múzeum, Kálmán I. sétány 5.
20. **Somogyfajsz**, Őskohó Múzeum
21. **Somogyvár**, Történelmi Emlékhely, Kupavárhegy
22. **Somogytúr**, Kunffy Lajos Emlékmúzeum, Árpád u. 2.
23. **Szántódpusztá**, Múzeum a puszták népének
24. **Szena**, Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény, Rákóczi u. 2.
25. **Tab**, Nagy Ferenc galéria, Kossuth Lajos utca 93.
26. **Újvárfalva**, Noszlopy Gáspár Emlékmúzeum Noszlopy u. 7.
27. **Vörs**, Tűzoltómúzeum, Flórián tér 1.
28. **Zala**, Zichy Mihály Emlékmúzeum, Zichy M. u. 20.
29. **Zamárdi**, Tájház, Fő u. 83.

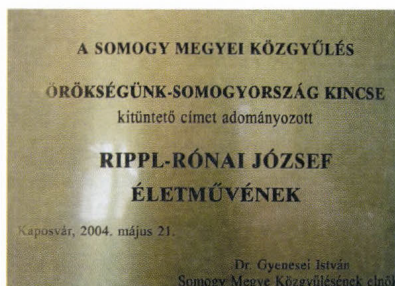
100 ÉVES A MÚZEUM



A tudományos és szakmai munkájának elismeréséül a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatóságának kollektívája 1996-ban Somogy Megye Alkotói Díjat kapott



Kaposvár Város 2007-ben Virágos Kaposvárért díjat adományozott a Rippl-Rónai Emlékmúzeumnak



A Somogy Megyei Közgyűlés „Örökségünk – Somogyország Kincse” kitüntető címet adományozott Berzsenyi Dániel, Kunffy Lajos, Galinberti Sándor, Rippl-Rónai József és Zichy Mihály életművének, Noszlopy Gáspár 1848-49-es szabadságharcos tevékenységének valamint a Zamárdi avar-kori temetőnek. A szellemi és tárgyi örökség bemutatása múzeumaink fontos feladata.



Somogy Megyei Közgyűlésének Elnöke a múzeum alapításának 100. évfordulóján díszoklevéllel emlékezett meg az intézmény alapításáról